

آیین نامه ترویج و توسعه فرهنگ نماز (هیات محترم وزیران)

اقامه نماز از نخستین وظایف تمکن یافتگان از مومنان بر روی زمین است. نماد عملی حاکمیت دینی به پاداشتن نماز و ایتاء زکات و ترویج معروف ها و پرهیز و جلوگیری از زشتی ها و پلیدی هاست. دولت در نظام دینی همان نمایندگان و برجستگان آحاد امت اسلامی است که در جهت آبادانی دنیا و آخرت مردم عهده دار مسئولیت می شود پس از تشکیل ستاد اقامه نماز با ارشاد و راهنمایی مقام معظم رهبری از سوی دولت جمهوری اسلامی در سال ۷۶ آیین نامه ترویج و توسعه فرهنگ نماز تصویب و برای اجرا به کلیه دستگاه های اجرایی کشور ابلاغ گردید. با توجه به اجرای چندین ساله آیین نامه مذکور بنا به پیشنهاد شماره ۷۶۱ مورخ ۸۰/۳/۵ ستاد اقامه نماز، هیات محترم وزیران، به استناد اصل یکصد و سی هشتم قانون اساسی، تصویب نامه قبلی را مورد اصلاح قرار داد. اصلاحیه ابلاغ شده به شماره ۵۱۵۴۵ /ت/ ۲۴۷۱۳ هـ تاریخ ۸۱/۱۱/۲ در متن آیین نامه اعمال و به شکل حاضر منتشر شده است.

ستاد مرکزی اقامه نماز

قابل توجه کلیه وزارتخانه ها، سازمانها و موسسات دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و استانداریهای سراسر کشور، هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۱۲/۱ بنا به پیشنهاد شماره ۳۰۲۲ مورخ ۱۳۷۵/۸/۱ ستاد اقامه نماز و با عنایت به توصیه های مقام رهبری به ششمین اجلاس سراسری نماز، آیین نامه اقامه نماز را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه ترویج و توسعه فرهنگ نماز

ماده (۱) - کلیه وزارتخانه ها، دستگاهها، موسسات و شرکتهای دولتی، نهادهای عمومی و انقلاب اسلامی، شهرداریها، بانکها، مراکز آموزشی و پژوهشی و سازمانها و موسساتی که شمول مقررات عمومی در مورد آنها مستلزم ذکر نام است، مشمول این آیین نامه می باشد .
 ماده (۲) - وزراء و یا بالاترین مقام اجرایی دستگاههای مشمول این آیین نامه متصدی اقامه نماز در دستگاه تحت نظر خود می باشند .
 تبصره - وزراء و یا بالاترین مقام اجرایی دستگاههای مشمول این آیین نامه می توانند يك نفر واجد شرایط (ترجیحاً یکی از معاونان خود) را به عنوان مسئول پیگیری این آیین نامه در سطح وزارتخانه یا دستگاه تحت نظر خود تعیین نمایند و یا ستادی برای رسیدگی به امور مساجد و نمازخانه های واحدها و ادارات تابعه تشکیل دهند .
 ماده (۳) - با توجه به نظر مقام معظم رهبری، در کلیه دستگاههای مشمول این آیین نامه و واحدهای تابعه آنها در سراسر کشور به منظور ادای فریضه نماز، حداکثر مدت ۲۰ دقیقه زمان در وقت فضیلت و ترجیحاً بلافاصله پس از اذان

در نظر گرفته شود تا امکان شرکت کلیه مدیران و کارکنان دستگاههای مزبور در مراسم نماز جماعت فراهم شود . تبصره - در صورتی که به تشخیص وزیر و یا بالاترین مقام مسئول دستگاه به لحاظ حساسیت شغلی، شرکت همه کارکنان به صورت یکجا در نماز جماعت میسر نباشد کارکنان با در نظر گرفتن مقتضیات محل کار، نماز خود را اقامه خواهند نمود .

ماده ۴ - در کلیه دستگاههای مشمول این آیین نامه برای ایجاد امکان برگزاری نماز در وقت فضیلت آن، اقدامات زیر صورت گیرد :

الف : برنامه کلیه جلسات و اجتماعات و همچنین سایر برنامه ها حتی الامکان به گونه ای تنظیم شود که با وقت نماز تلاقی نداشته باشد و در هر حال با فرا رسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود .

ب : محل مناسب و آراسته ای که گنجایش آن متناسب با تعداد کارکنان و مراجعه کنندگان باشد به عنوان نماز خانه پیش بینی شود .

ماده ۵ - در کلیه دستگاههای مشمول این آیین نامه به منظور ارتقای دانش و بینش کارکنان و خانواده آنها در مورد نماز و فلسفه و راز و رمز آن، اقدامات لازم از طریق برگزاری جشنواره ها، نمایشگاههای فرهنگی و هنری، مسابقات کتابخوانی و دوره های آموزشی و سایر روشهای موثر به صورت فراگیر به عمل آید .

ماده ۶ - وزارت آموزش و پرورش موظف است به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز علاوه بر موارد فوق الذکر، اقدامات زیر را به عمل آورد :

الف) : بخشی از مطالب جزوه های آموزشی مراکز پیش دبستانی به نماز اختصاص داده شود و خردسالان به صورت تشریحی و تصویری با نماز آشنا شوند .

ب) : بخشی از مطالب کتب دروس دینی، معارف و بینش اسلامی دبستانها، مدارس راهنمایی، دبیرستانها، نهضت سواد آموزی، مراکز پیش دانشگاهی و مراکز تربیت معلم متناسب با هر یک از گروههای سنی به نماز اختصاص داده شود و کودکان، نوجوانان و بزرگسالان با مفاهیم نماز آشنا شوند .

پ) : کلیه معلمان، دبیران و اساتید مراکز آموزشی به روشهای مناسب با فلسفه نماز آشنا شده و شیوه های اثر گذاری بر دانش آموزان و دانشجویان را بیاموزند .

ت) : کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در برنامه ها و تولیدات آموزشی و تفریحی خود (اعم از کتب، جزوه ها، فیلمها و غیره) موضوع نماز را به طور جدی مطرح نموده و برای آن جایگاهی خاص قایل شوند .

ث) : در کلیه مراکز آموزشی و پرورشی، محلی برای اقامه نماز تعیین شود و فضای عمومی این مراکز همواره مشوق دانش آموزان و دانشجویان برای اقامه نماز و زنده نمودن فرهنگ نماز باشد .

ج) : در طرحهای ساختمانهای جدید مراکز آموزشی و پرورشی، محل نمازخانه به صورت شاخص مورد نظر قرار گیرد .

چ) : در اردوها، برنامه ها و جشنواره های آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی با فرا رسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود .

ح) : برنامه ساعات درسی مراکز آموزشی به گونه ای تنظیم شود که با فرارسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود .

خ) : انجمن اولیا و مربیان در جلسات و برنامه های خود، والدین را نسبت به امر نماز فرزندان توجیه و تشویق نموده و نسبت به تشویق والدین برای ساخت نماز خانه در

مدارس اقدام نمایند .

د) : سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور بودجه لازم را برای احداث نمازخانه در مراکز آموزشی فاقد نمازخانه پیش بینی نماید به نحوی که سالانه تا ۱۰ درصد در این مراکز نمازخانه مناسب احداث گردد .

ذ) : بین مدارس و مساجد همجوار آنها ارتباط برقرار شود و دانش آموزان برای شرکت در مراسم نماز جماعت و جمعه ترغیب شوند

ر) : در کتابخانه ها جایگاه ویژه ای برای کتب مربوط به نماز اختصاص یافته و به جمع آوری آثار منتشر شده در خصوص نماز اقدام شود تا در اختیار علاقمندان قرار گیرد .

ماده ۷) - وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت درمان و آموزش پزشکی موظفند به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورند :

الف) : بخشی از مطالب کتب و جزوات آموزش معارف اسلامی به ذکر فلسفه و راز و رمزهای نماز اختصاص یابد .

ب) : ساعات درسی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی به گونه ای تنظیم شود که با فرارسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود

پ) : بخشی از فعالیت های پژوهشی و تالیف پایان نامه های دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری در رشته های ذیربط به پژوهش پیرامون نماز اختصاص یابد .

ت) : در کلیه مراکز آموزشی درمانی و بهداشتی و سایر واحدهای تابعه وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی محل مناسب و پاکیزه ای با گنجایش کافی برای برگزاری نماز اختصاص یافته و برای اقامه نماز توسط بیماران نیز تسهیلات لازم فراهم شود .

ث) : سازمان بهزیستی کشور بخشی از جزوه های آموزشی مهدهای کودک را به نماز اختصاص داده و به صورت تشریحی و تصویری خردسالان را با نماز آشنا سازد .

ماده ۸) - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان تبلیغات اسلامی موظفند به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورند :

الف) : آن دسته از فیلمها، نمایشها و فعالیت های هنری اعم از شعر، نقاشی، سرود، مقاله و قصه که به تعمیق و گسترش فرهنگ نماز پرداخته و بیانگر فلسفه نماز می باشند مورد حمایت قرار گرفته و تسهیلات لازم در اختیار تولید کنندگان آنها قرار گیرد و بهترین آثار مورد تشویق واقع شوند

ب) : صاحبان مطبوعات و مجلات، شعرا، نویسندگان و ناشران ترغیب شوند که فرهنگ نماز را در آثار و نشریات خود مورد توجه قرار داده و به نشر و تعمیق آن در جامعه بپردازد

پ) : کلیه کتابخانه های عمومی، آثار وزین منتشر شده در زمینه نماز را جهت استفاده علاقه مندان گردآوری نمایند .

ت) : درباره موضوع نماز، جشنواره ها و نمایشگاه های فرهنگی، هنری و مسابقات کتابخوانی برگزار شود .

ث) : تدابیر لازم جهت پیش بینی محل مناسب و پاکیزه با امکانات لازم برای برگزاری نماز و نظافت و نگهداری آنها، در مهمانخانه ها (هتل ها) مهمانسراها و مهمانپذیرها، مراکز ایرانگردی و جهانگردی و بخصوص خوراک سراهای (رستورانها) مستقر در جاده ها اتخاذ شود .

ج) : در طرح های جدید ساختمانی مهمانخانه ها (هتل ها) ، مهمانسراها ، مهمانپذیرها، مراکز ایرانگردی و جهانگردی،

نمایشگاهها و مراکز فرهنگی • هنری و گنجینه ها (موزه ها) فضای لازم برای مسجد یا نمازخانه به صورت شاخص

پیش بینی شود.

چ (: سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی با انجام مطالعات بین المللی در مورد نماز ابتکارات و خلاقیت های موجود در سایر کشورهای مسلمان درباره نماز را جمع آوری نموده و فرهنگ اقامه نماز را در سطح جهان با تهیه و ارسال کتاب، نوار، فیلم و جزوه های متناسب با هر کشور ترویج نماید . ماده ۹) : سازمان تبلیغات اسلامی موظف است در صورت درخواست دستگاه اجرایی به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز نسبت به تامین نیروی انسانی (امام جماعت) مورد نیاز برای اقامه نماز جماعت در مساجد و نمازخانه های دستگاههای اجرایی برنامه ریزی لازم را به عمل آورد و هزینه های مربوط به اجرای این ماده از محل اعتبارات دستگاه های اجرایی پرداخت می شود . تبصره - مفاد این ماده در دانشگاه ها و موسسات آموزشی و پژوهشی و بیمارستان های آموزشی و واحدهای وابسته به آنها توسط دفاتر نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها اجرا خواهد شد.

ماده ۱۰ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است به منظور ترویج فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف - برنامه های مناسب و مستمر جهت آموزش احکام و فلسفه نماز برای گروه های مختلف سنی بخصوص کودکان و نوجوانان تهیه و پخش شود و با بیان هنری، فرهنگ اقامه نماز به طور مستقیم و غیر مستقیم ترویج شود.

ب - در فیلمها و مجموعه های نمایشی (سریالها)، در جاهایی که اقامه نماز به عنوان جزئی از فرهنگ عمومی جامعه مطرح می شود، اقامه نماز توسط شخصیت های مثبت فیلم به نمایش درآید.

پ - جلوه هایی از نماز نوجوانان به نمایش درآید.

ت - برنامه های مناسب و ابتکاری با موضوع نماز تهیه و پخش و نسبت به معرفی نمایشها و فعالیتهای هنری در این خصوص اقدام شود.

ماده ۱۱ - وزارت راه و ترابری موظف است به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورد:

الف - برنامه حرکت قطارها و حتی المقدور پرواز هواپیماها به گونه ای تنظیم شود که امکان اقامه نماز برای مسافران فراهم باشد.

ب - در کلیه جاده ها علائم و تابلوهای مربوط به مساجد بین راهی و شبانه روزی به صورت زیبا و مناسب تهیه و نصب شود.

پ - ترتیبی اتخاذ شود تا کلیه اتوبوسهای بین شهری در هنگام فرارسیدن اوقات نماز در محلی مناسب برای اقامه نماز مسافران (ترجیحاً مساجد بین راهی) توقف نمایند و زمان لازم را برای انجام این فریضه در اختیار مسافران قرار دهند.

ت - در کلیه پروژه های مربوط به ساخت راهدارخانه و پایانه های مسافری، احداث نمازخانه مناسب پیش بینی شود.

ماده ۱۲ - وزارت نفت طرح احداث نمازخانه در کنار جایگاههای سوخت رسانی بین راهی را تکمیل نموده و توسعه بخشد و درخصوص حفظ و نگهداری آنها نظارت نماید.

ماده ۱۳ - سازمان تربیت بدنی موظف است به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورد :

الف - در اردوها و برنامه های آموزشی و تمرینات، ورزشکاران با فرهنگ نماز آشنا شوند.

ب - در اردوها، مسابقات و تمرینات داخلی و خارجی، با فرارسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود.

پ - در ورزشگاهها جهت اقامه نماز توسط تماشاکنان تسهیلات لازم فراهم شود.

ماده ۱۴ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورد :

الف - در نظام گزینش و ارزیابی عملکرد مدیران، میزان اهتمام آنان به نماز را مدنظر قرار دهد.

ب - در دوره های آموزش ضمن خدمت کارکنان دولت، مباحث مربوط به فلسفه و رموز نماز ارائه شود.

ماده ۱۵ - وزارتخانه های صنایع، معادن و فلزات و کار و امور اجتماعی موظفند به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، تدابیر لازم را برای تحقق موارد زیر اتخاذ نمایند :

الف - در کلیه کارخانه ها، مؤسسات، شرکتها و واحدهای تابعه وزارتخانه های فوق الذکر، محل مناسب و پاکیزه برای اقامه نماز با گنجایش کافی متناسب با تعداد کارگران و کارکنان هر واحد، تعیین و تجهیز شود.

ب - برنامه ساعات کار کارگران به گونه ای تنظیم شود که با وقت نماز تداخل نداشته باشد و در صورتی که تداخل اجتناب ناپذیر باشد، کارگران به صورت نوبتی در مراسم اقامه نماز شرکت نمایند.

پ - در کلیه کارخانه ها، مؤسسات، شرکتها و واحدهای تابعه وزارتخانه های فوق الذکر برنامه های مناسب جهت ارائه آموزش نماز و فلسفه آن به کارکنان و کارگران و خانواده های آنها اجرا شده و ضوابط و اقدامات تشویقی لازم به منظور ترویج فرهنگ اقامه نماز پیش بینی شود.

ماده ۱۶ - وزارت بازرگانی موظف است تمهیدات و اقدامات لازم را برای ترغیب و تشویق بازارها و صنوف جهت برگزاری نماز جماعت در اول وقت به عمل آورد.

ماده ۱۷ - سازمان برنامه و بودجه موظف است به منظور گسترش فرهنگ اقامه نماز، اقدامات زیر را به عمل آورد :

الف - تأمین اعتبار خاص در بودجه جاری کلیه دستگاههای اجرایی کشور جهت تأمین مخارج جاری مساجد، نمازخانه ها، وضوخانه ها و سرویسهای بهداشتی در واحدهای تحت پوشش آنها.

ب - اعطای مجوز لازم به کلیه دستگاههای اجرایی کشور جهت استفاده از اعتبار مربوط به آموزش کارکنان در زمینه آرایه آموزش نماز و ترویج فرهنگ نماز.

پ - تأمین اعتبار خاص جهت وزارتخانه های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تربیت بدنی جهت اجرای برنامه های پیش بینی شده در این آیین نامه برای وزارتخانه های مزبور در زمینه ترویج فرهنگ نماز.

ت - تأمین اعتبار خاص جهت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و حوزه هنری تبلیغات اسلامی جهت استفاده از ابزار هنر در امر ترویج نماز.

ث - تأمین اعتبار خاص برای وزارتخانه های راه و ترابری و فرهنگ و ارشاد اسلامی و آموزش و پرورش جهت احداث، تجهیز و نگهداری مساجد و نمازخانه های واقع در جاده ها، پایانه ها، مراکز آموزشی، مراکز فرهنگی و هنری، مبادی ورودی کشور و خوراک سراهای (رستوران های) بین راهی و وضوخانه و سرویسهای بهداشتی آنها

ج - تأمین اعتبار لازم برای سایر دستگاههای اجرایی کشور جهت اجرای برنامه های پیش بینی شده در این آیین نامه.

ماده ۱۸ - سازمان اوقاف و امور خیریه موظف است در حدود مقررات خود تسهیلات لازم را برای توسعه و تعمیق فرهنگ

نماز و احداث، تجهیز و تعمیر مساجد و نمازخانه های بین راهی فراهم آورد و از طریق برگزاری مسابقات و کلاس های مربوط، تشویق و تبلیغ لازم را اعمال نماید. ماده ۱۹ - کلیه دستگاهها مکلفند بر نحوه نگهداری، زیباسازی، بهسازی و بهداشت عمومی نمازخانه ها نظارت نمایند.

ماده ۲۰ - نظارت بر اجرای این آیین نامه بر عهده بالاترین مقام دستگاه می باشد.

ماده ۳ . با توجه به نظر مقام معظم رهبری، در کلیه دستگاه های مشمول این آیین نامه و واحدهای تابعه آنها در سراسر کشور، به منظور ادای فریضه نماز، حداکثر مدت (۲۰) دقیقه زمان در وقت فضیلت و ترجیحاً بلافاصله پس از اذان در نظر گرفته شود تا امکان شرکت کلیه مدیران و کارکنان دستگاه های مزبور در مراسم نماز جماعت فراهم شود.

تبصره- در صورتی که به تشخیص وزیر و یا بالاترین مقام مسئول دستگاه به لحاظ حساسیت شغلی، شرکت همه کارکنان به صورت یکجا در نماز جماعت میسر نباشد، کارکنان با در نظر گرفتن مقتضیات محل کار، نماز خود را اقامه خواهند نمود.

ماده ۴ . در کلیه دستگاه های مشمول این آیین نامه برای ایجاد امکان برگزاری نماز در وقت فضیلت آن، اقدامات زیر صورت گیرد:

الف- برنامه کلیه جلسات و اجتماعات و همچنین سایر برنامه ها حتی الامکان به گونه ای تنظیم شود که با وقت نماز تلاقی نداشته باشد و در هر حال با فرارسیدن وقت نماز، نماز اقامه شود

ب- محل مناسب و آراسته-ای که گنجایش آن متناسب با تعداد کارکنان و مراجعه کنندگان باشد به عنوان نمازخانه پیش بینی شود.